

Högskolan Kristianstad
Läraryrket
Examensarbete
HT 2004

Hur skapar man en god lärmiljö i en skola för alla?

Författare:
Johanna Ifwarsson
Helena Wendel

Handledare
Siv Wilborgsson

Hur skapar man en god lärmiljö i en skola för alla?

Abstract

Uppsatsen handlar om en god lärmiljö och en skola för alla.

Syftet med uppsatsen är att ta reda på vad några pedagoger anser om en god lärmiljö och en skola för alla och hur dom arbetar för att uppnå det. För att få svar på dessa frågor, läste vi litteratur som var relevant för ämnet och intervjuade pedagoger ute i verksamheten.

Vi använde oss av intervjumetoden, när vi ställde frågorna till pedagogerna. De vi intervjuade var två rektorer, sex pedagoger, en speciallärare och en specialpedagog. Vi tog kontakt med pedagogerna och förklarade frågorna och syftet med uppsatsen. Vid nästa steg genomförde vi intervjuerna. Sedan analyserade vi undersökningen och tog fasta på det som var relevant utifrån vår uppsats.

Resultatet av vår uppsats blev att pedagogerna utgår ifrån att skapa en god lärmiljö och en skola för alla, där de försöker anpassa undervisningen efter varje elev. Tack vare våra intervjuer och litteraturen har vi fått fram exempel på vad en god lärmiljö är och hur man kan skapa en skola för alla.

Nyckelord: Inlärningsmodeller, lärmiljö, läroplaner, skola för alla, undervisning.

Innehållsförteckning

1 Inledning	sid 2
1.1 Bakgrund	sid 2
1.2 Syfte	sid 3
1.3 Arbetets fortsatta upplägg	sid 3
2 Litteraturgenomgång	sid 5
2.1 Lpo 94	sid 5
2.2 En skola för alla	sid 6
2.3 Lärmiljö	sid 7
2.4 Hur skapar man en god lärmiljö?	sid 12
2.5 Teoretiska utgångspunkter	sid 15
3 Problemprecisering	sid 17
4 Metodologiska utgångspunkter	sid 18
4.1 Val av undersökningsgrupp	sid 18
4.2 Datainsamlingsmetod	sid 19
4.3 Metodöverväganden	sid 19
4.4 Bearbetningsmetod	sid 20
4.5 Etiska överväganden	sid 20
4.6 Uppläggning och genomförande	sid 21
4.7 Beskrivning av undersökningsgrupp	sid 22
5 Redovisning av resultat	sid 24
5.1 Frågeställningar, svaren och sammanfattning	sid 24
5.2 Analys av intervjuerna	sid 37
6 Diskussion	sid 39
6.1 Metodreflektion	sid 45
6.2 Slutord	sid 47
Sammanfattning	sid 48
Källförteckning	sid 50
Bilaga	sid 52

1. Inledning

Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklass och fritidshemmet (Lpo 94) är grundstenen i svensk skola. Målen som finns i Lpo 94 (Utbildningsdepartementet, 1998) är mål som pedagogerna ska uppnå och mål som är strävansmål.

Vi har valt att fokusera på en skola för alla och utifrån det titta närmare på hur en god lärmiljö ser ut i dagens skolor, utifrån pedagogernas synsätt och arbetssätt.

Vi anser att en skola för alla är, när skolan är individanpassad och när pedagogerna ser till varje enskild elev och ser till att undervisningen passar alla elever. Detta är något vi anser vara mycket viktigt att ta upp i dagens skolor.

1.1 Bakgrund

Vi är två studenter som går vår sista termin på den nya lärarutbildningen på Högskolan i Kristianstad. Vår inriktning vänder sig till barn från 1-12 år. Vi har valt att inrikta oss i skolverksamheten, dvs. årskurs ett till sex. Vi har gjort all vår praktik i skolan och det är där vi vill jobba efter avslutade studier.

Lpo 94 har följt oss genom hela vår utbildning och särskilt devisen ”en skola för alla”. Vi är därför nyfikna på vad pedagogerna anser är en skola för alla och hur man arbetar för att uppnå det. Vi har också diskuterat mycket under vår utbildning om vad en god lärmiljö är och hur man skall anpassa den så att det passar alla elever. Vi undersöker hur pedagogerna arbetar för att skapa en god och stimulerande lärmiljö.

När vi har varit ute på våra praktikperioder under vår utbildning har vi sett och upplevt att det är svårt att tillgodose alla elever eftersom klasserna är stora. Vi vet att alla elever lär på olika sätt och att man som pedagog skall tillgodose alla olika inlärningsmodeller, som eleverna har.

Vi tycker att en god lärmiljö är en miljö som speglar trygghet och där alla elever kan utvecklas och lära. Vi tycker det är viktigt att man försöker jobba för alla barns bästa i skolan. Det viktiga är att pedagogerna ser till varje enskild elev och att de utgår ifrån elevernas tidigare erfarenheter och var de befinner sig i sin utveckling. Vi anser att det är viktigt att utgå ifrån olika inlärningsmodeller, så att det passar alla elever.

Genom att läsa litteratur som behandlar Lpo 94, lärmiljön, metoder för att uppnå en skola för alla och intervju pedagoger i verksamheten, vill vi veta hur en skola för alla ser ut och hur en god lärmiljö ser ut för alla elever.

1.2 Syfte

Vi vill ta reda på vad litteraturen säger om en god lärmiljö och ”en skola för alla”. Syftet med uppsatsen är att ta reda på vad några pedagoger anser om en god lärmiljö och en skola för alla och hur dom arbetar för att uppnå det. Förhoppningen är att vi skall få ny kunskap om vad en god lärmiljö är och hur pedagogerna arbetar för att skapa en skola för alla. Denna kunskap ska vi ta med oss i vårt blivande yrke.

”Undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den skall med utgångspunkt, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling”
(Lpo 94:20).

1.3 Arbetets fortsatta upplägg

I litteraturgenomgången lyfter vi fram olika författares syn på en god lärmiljö och en skola för alla.

I metoddelen redogör vi för hur vi valde våra intervjupersoner, vilken metod vi har använt oss av hur vi gick till väga med intervjuerna, dvs. hur vi bearbetade och analyserade intervjuerna och vilka etiska överväganden vi använde oss av. Vi går även igenom

uppläggnig och genomförande av intervjuerna i den här delen. Slutligen presenterar vi undersökningsgruppen.

I empiridelen presenterar vi resultatet av vår undersökning med pedagogerna.

I diskussionsdelen, reflekterar vi över resultatet från undersökningen och kopplar detta till litteraturen och vårt syfte.

I det sista kapitlet som är sammanfattningen finns en kortfattad beskrivning om de olika delarna i vårt arbete

2 Litteraturgenomgång

Vi börjar vår litteraturodel med att lyfta fram vad som kan anses relevant för vår undersökning i Lpo 94. Vårt syfte med detta är att läsaren skall få en bredare kunskap om Lpo 94 och kan ha med sig det som en röd tråd genom arbetet.

2.1 Lpo 94

Läroplanen vilar på skollagen och förordningar (Atterström & Persson, 2000). Skolan har en viktig uppgift enligt Lpo 94, nämligen att låta varje elev hitta sig själv och förståelsen för andra.

”Läroplanen är politiska dokument som, liksom kommunala skolplaner, anger mål och riktlinjer dvs. de ses som styrmedel för förskola och skola. De återspeglar därmed också olika intresse inriktningar olika värderingar och olika syn på vad som anses viktigt att kunna”(Orlenius, 2001:14).

Alla som jobbar i skolan skall jobba parallellt med de grundläggande värden som står i läroplanen. De skall jobba med att ta avstånd från det som strider mot dessa värden (Lpo 94, 2001). Det skall finnas en likvärdig utbildning för alla elever.

”Undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling”(Lpo 94:20).

Detta stämmer överens med Vygotskijs teori om att tidigare erfarenheter har stor betydelse för människan (Vygotskij, 1995).

”Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla”(Lpo 94:20).

Skolans uppdrag är att uppmuntra lärandet hos eleverna och inspirera eleverna att ta reda på nya kunskaper. Undervisningen ska vara utformat så att eleverna får ta eget ansvar och egna initiativ. De skall kunna arbeta självständigt och lösa problem (Lpo 94). Läraren skall inte bara genomföra läroplanerna utan i lika stor utsträckning skapa miljöer för lärande och konstruera elevernas läroplaner. Tack vare detta synsätt har läroplanernas mål chans att förverkligas (Carlgren, Marton, 2000).

”Skolan skall stimulera varje elev att bilda sig och växa med sina uppgifter. I skolarbetet skall de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas. Eleverna skall få uppleva olika uttryck för kunskaper”(Lpo 94:22).

”Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form skall vara inslag i skolans verksamhet. En harmonisk utveckling och bildningsgång omfattar möjligheter att pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter”(Lpo 94:22).

För att skolan skall utvecklas kvalitativt måste målen prövas, följas upp och utvärderas. Detta skall ges i samspel med personal och elever. Eleverna skall ha inflytande på arbetssättet och undervisningssättets innehåll och arbetsformer. Pedagogerna i skolan skall göra allt för att miljön skall vara den bästa för utveckling och lärande (Lpo 94).

Andersson (1999) skriver att skolan inte håller måttet om man jämför med den målsättning som beskrivs i skollagen och Lpo 94. Skolan får inte de förutsättningarna för att utvecklas och leva upp till sitt mål att vara en skola för alla. För att eleverna skall utvecklas måste de vara aktiva i en aktiv miljö, annars går inte utvecklingsprocessen framåt.

2.2 En skola för alla

För att förtydliga en skola för alla använder vi oss av Salamancadeklarationen, där målet ”en skola för alla” skapades. Vi använder oss också av Lärarutbildningsutredningen(LUT), där det beskrivs om hur man skall möta alla elever.

”Vi är alla olika och vi lär på olika sätt. Var och en av oss har utifrån våra förutsättningar möjlighet att utvecklas. Först när barnet sätts i

centrum och undervisningen anpassas efter var och ens behov kan vi uppnå en skola för alla”(Salamancadeklarationen, 2001:5).

Det skall finnas undervisning för alla elever. Denna rättighet skall alla elever ha oberoende av vilka individuella olikheter man har (Salamancadeklarationen, 2001).

LUT tar upp om specialpedagogikens uppgift när man skall skapa en skola för alla. Eleverna skall i skolan delta utifrån sina erfarenheter, förutsättningar, kunskaper och behov. Specialpedagogikens uppgift är bl a att bidra till att alla pedagoger i skola/förskola kan möta alla olika elevers olikheter. Specialpedagogiken skall ses som ett komplement när inte allmänpedagogikens kompetens är tillräcklig. Det är en stor utmaning för pedagogerna i verksamheten att hantera alla elevers olika behov, förutsättningar, kunskaper och erfarenheter (SOU, 1999).

2.3 Lärmiljö

Sträng och Dimenäs (2000) menar att pedagogerna idag vet mer om hur elever lär och hur de ska lägga upp undervisningen med planering och genomförande, så att alla elever kan lära sig innehållet som läroplanerna och kursplanerna säger. För att elever och vuxna skall kunna växa i skolan, och för att de aktivt ska kunna tillägna sig kunskaper måste det finnas en god miljö som stödjer och utvecklar barnens lärande. Kunskapen måste vara meningsfull och det måste ske i meningsfulla miljöer.

Barnens erfarenheter och intressen måste återspeglas i skolan. Eleven skall vara huvudpersonen och deltagaren i det lärande mötet. Mötesplatsen är där varje individ möter andra individer. Varje individ har med sig sina erfarenheter och kunskaper från tidigare möten, så som privat liv och förskola/skola. Det lärande mötet är alla de situationer där människan mer eller mindre lär, det är kärnan i den planerade undervisningen. Eleven skall erfara mötet med innehållet på ett värdefullt sätt och med social tillit, så att eleven kan vara engagerad och dela med sig av sina erfarenheter och kunskaper i miljöer som är betydelsefulla, tillsammans med andra (Sträng&Dimenäs, 2000).

Den miljön vi lever i påverkar hela tiden våra kunskaper och erfarenheter. För att det skall bli en bra lärmiljö för eleverna behöver pedagogerna få ta del av pedagogisk och didaktisk forskning om att lära andra att lära (Sträng & Dimenäs, 2000).

I en artikel i Pedagogiska Magasinet (2002) skriver Anders Jacobsson om de olika inlärningstyper som elever kan vara. Alla elever lär på olika sätt och utvecklar kunskaper på olika sätt. I sin artikel tar han upp fem inlärningstyper av elever:

Meningsskaparen

Eleven vill känna sig berörd. Eleven vill förstå hur kunskapen man skall ta till sig berör ens verklighet och liv. Kan pedagogen öppna detta hos eleverna kan de ta till sig fakta utan några svårigheter. Eleven blir motiverad och skapar en förståelse dvs. att han/hon får en verklig kunskap. Får eleverna inte möjlighet att möta ämnet på sina egna villkor tappar de intresset. Eleverna blir inte motiverade och inte heller berörda. Dessa elever är de som gynnas av det fria arbetssättet. De söker samarbete. De hittar också ingångar i de olika ämnena tillsammans med andra i gruppen.

Reproducenten

Dessa elever upprepar den fakta någon annan tagit fram. De använder inte sina egna ord, de kopierar det som redan finns. Dessa elever har inte förstått att de kan förstå. Som lärare måste man synliggöra lärande processen för dem. Eleverna behöver bli medvetna om hur inlärningen går till och kan på så sätt förändra sin lärtid. Det fria arbetssättet passar inte dessa elever eftersom de då inte kan kopiera (skriva av). Någonstans under skolgången skapas reproducenten. Frågan är bara när och var? undrar Jacobsson (2002) i artikeln.

Relationsunderhållaren

Dessa elever är inte speciellt mottagliga för skolans undervisning. De tycker bäst om det fria arbetet eftersom läraren inte har samma koll, utan de kan gå omkring och underhålla de andra eleverna. De utvecklas inte kunskapsmässigt. De sysslar mest med att bygga upp sociala relationer.

Kunskapsbyggaren

De här eleverna klarar sig alltid oavsett vilken undervisningsmetod pedagogen använder. Eleverna hittar fram till sin kunskap även om pedagogen skulle vara opedagogisk. Eleverna

är målmedvetna och de är mycket strukturerade. Dessa elever hittar alltid det de söker. De lyckas bra i sin kunskapsutveckling.

Etikern

Dessa elever behöver tydliga etiska aspekter på ämnet de arbetar med, då kan de ta till sig fakta och förstå ämnesinnehållet. Eleverna gynnas inte självklart av det fria arbetssättet. Eleverna är fokuserade i sin informationssökning och kan använda den som ett verktyg för kritiskt tänkande.

Pedagogerna måste bli medvetna om de olika inlärningstyper som eleverna är. På så sätt kan pedagogerna stötta och hjälpa sina elever att närma sig sin uppgift, då kan eleven utvecklas. Pedagogerna kan göra åtgärdsprogram för varje lärandemodell och sedan planera och förbereda sina lektioner (Jacobsson, 2002).

Det är viktigt att göra eleverna delaktiga. Att de själva får välja vilket arbetssätt som passar de bäst. Det är svårt att välja vilken undervisningsform man ska ha eftersom det inte gynnar alla elever. Enligt Jacobsson (2002) kan man hitta en undervisningsform där man får med sig alla elever, detta genom att låta eleverna fokusera på olika aspekter. Pedagogerna måste lära sig att göra bättre analyser och få fram vilka olika sorters elever de har i klassrummet. Pedagogernas mål måste vara att eleverna utvecklas.

I en artikel i Pedagogiska Magasinet, tar Karin Jardenfall (2002) upp att eleverna Jacobson beskriver i artikeln finns i alla klasser, från första skolåret. Jardenfall tycker det är viktigt att observera dessa barn tidigt. Enligt Jardenfall är det viktigt med varierande undervisning. Jardenfall skriver precis som Jacobsson att ingen arbetsform passar alla elever, därför borde alla arbetsformer finnas hela tiden. Som pedagog är det viktigt att ha någon att samverka med. Någon som ser barnen i andra situationer och miljöer. Som pedagog kan man göra observationer och få fram en helhetsbild av eleven. Jardenfall menar att då kanske man som pedagog kan möta de behov var och en har i sitt lärande och förstå det (Jardenfall 2000).

För en del elever fungerar skolan bra. Det är en utvecklingsmiljö, som bidrar till en positiv utveckling. Eleven möter olika aktiviteter, roller och relationer i skolan. För vissa elever fungerar inte skolan bra, den hämmar deras utveckling. Många elever har en ljus bild av skolan. De känner att de lär sig mycket. För andra elever är inte skolan stimulerande,

utmanande och roande. Dessa elever tycker att skolan är enformig, tråkig, oengagerad eller alldeles för svår. Utvecklingsmiljön är inte bra för dessa elever (Andersson 1999).

Skolan ger inte alltid eleverna eget ansvar, vilket de skall lära sig att ta. De får inte heller fatta sina egna beslut rörande skolverksamheten. Detta problem strider mot Lpo 94. Eleverna blir allt för ofta tillsagda att göra olika saker och får inte ta egna beslut (Andersson, 1999).

”En skola som fungerar för alla elever måste kunna erbjuda varje elev utvecklande aktiviteter, aktiva roller och ett varmt, förtroendeingivande klimat. Det är uppenbart att dagens skola inte fyller dessa krav, även om vi som målsättning har en skola för alla” (Andersson, 1999:40).

Många elever lever i en otrygg miljö i skolan. Eleverna har inga kompisar, känner inte att de har en lärare att prata med, de är mobbade eller vet att mobbning förekommer. För dessa elever går all kraft och ork till att överleva. I dessa miljöer är förutsättningarna för inläring minimala. Eleverna måste kunna känna en social trygghet i skolan. De måste känna sig trygga och veta att de inte blir utsatta för några trakasserier eller mobbning. Eleverna skall känna sig välkomna och känna sig hemma i skolan. De ska kunna känna en emotionell och social trygghet. Pedagogerna skall få eleverna att känna sig uppskattade. Att det man gör är bra och att jag som elev duger (Andersson, 1999).

Skolan måste lära sig att se alla elevers goda sidor. Alla elever är olika och alla har bra och dåliga sidor. Det är viktigt att pedagogerna ser båda sidorna (Andersson, 1999). Skolan skall möta elever med respekt. För att pedagogerna skall kunna visa eleverna detta krävs det att de kan kliva ur sin yrkesroll och visa att även de har svagheter och brister och också starka sidor (Andersson,1999).

För att få ett socialt och emotionellt klimat i skolan måste det finnas respekt för varandra. Det är också viktigt att man accepterar att misslyckas och vågar göra det. Ett annat socialt behov eleven har, är att uppleva kompetens. Det är viktigt att lyfta fram eleverna som har specialkunskaper i något ämne. För många lärare kan detta upplevas som ett hot. Som lärare kan man inte kunna allt. I stället skall pedagogen ta till vara på elevernas kompetens

och utnyttja den. Eleven kan då känna sig betydelsefull. Alla vuxna och elever har olika kompetenser i t.ex. teoretiska och praktiska ämnen (Andersson, 1999).

Vidare skriver Andersson (1999) om psykologen Howard Gardners syn på hur skolan ska kunna hjälpa eleverna. Gardner menar att för att skolan ska kunna hjälpa alla elever att lyckas måste pedagogerna uppmärksamma och se alla de begåvningar som eleverna har och ta dessa i anspråk. En inlärningsuppgift måste ge plats åt kroppsliga aspekter och uttryck, musikaliska, sociala, verbala och logiska. Då kan alla elever känna sin begåvning och bli starkare.

Det är viktigt att inte bara koncentrera sig på elevernas svaga sidor, utan också på deras starka sidor, det eleven är bra på och bygga vidare på detta. Eleven kan då känna att han/hon är kompetent, att han/hon klarar av olika saker och inte är dum (Andersson, 1999).

Eleverna måste få känna självständighet i skolan. Läraren behöver inte alltid vara inblandad. Skolan måste låta eleverna utveckla självständighet. För många elever upplevs skolarbetet meningslöst. De måste få känna att det de gör har en mening och att det betyder något för en själv (Andersson, 1999). Detta skriver även Jacobsson (2002) i artikeln. Han kallar dessa elever för meningsskaparen. Att jobba med saker som känns meningslösa och som inte har någon innebörd eller betydelse påverkar ansträngningen och lusten att jobba. Eleven känner ingen lust att lära. Detta kan bero på en mängd olika saker. För en del elever kan uppgiften ligga långt ifrån deras egen erfarenhet. Då blir det svårt att engagera eleven. Elever ligger på olika nivåer. Är uppgiften för svår och ligger flera steg från var eleven befinner sig, blir det för svårt. För andra elever är det för lätt och då blir det inte intressant. En sådan här miljö är inte en god utvecklings- och inlärningsmiljö (Andersson, 1999). Alla elever måste få känna att man kan vara sig själv i skolan. Att jag duger som jag är och inte behöver spela att jag är någon annan. Att bli bemött med respekt (Andersson, 1999).

”Allt för ofta planeras och genomförs undervisning utifrån val av organisation och metod utan hänsyn till att innehållet upplevs som relevant för eleven eller syftet i fråga” (Sträng & Dimenäs, 2000:31).

Eleven tar in och förhåller sig till innehållet på olika sätt. Detta beror på elevernas egna erfarenheter och vad eleverna har för förhållningssätt till innehållet, dvs. har eleven nytta

eller behov av innehållet, nyfikenhet och viljan. Detta blir centralt för elevens inläring. När pedagogen har kunskap om detta uppnås undervisningen (Sträng & Dimenäs, 2000).

2.4 Hur skapar man en god lärmiljö?

Elever har olika förutsättningar när de kommer till skolan. Wahlström skriver att hon har jobbat mycket med att låta barnen växa i sitt självförtroende. Genom att stärka elevernas självkänsla lägger man grunden till inläring (Wahlström, 1993).

”Om barnet har fått en tydlig bild av sig själv och kan tycka om den bilden, om det tror på sin egen förmåga, och upplever sin situation i skolan som trygg, dvs. det känner att det är tillåtet att misslyckas, då kan barnet använda hela sin kapacitet till inläring” (Wahlström, 1993: 8).

Wahlström har använt sig av en konflikthanteringsmetod som heter Tribes. Denna stämmer väl med syftet i läroplanen:

”Inget barn ska behöva känna sig otrygg i skolan eller riskera att utsättas för kränkande behandling...” (Wahlström, 1993: 9).

Wahlström (1993) ger en arbetsbeskrivning med praktiska arbetssätt pedagog kan använda sig av när de jobbar med personlighetsutveckling med elever. Övningarna som finns i boken kan också användas av vuxna. Samhörighet och trygghet är viktigt i ett arbetslag. Gruppen blir då en kraftkälla, där pedagogerna kan hämta inspiration.

Wahlströms (1993) syfte är att hjälpa eleverna att hitta sig själva, sin identitet. Det skall få dem att växa i sitt självförtroende och att uppleva skolmiljön som trygg. Det viktigaste är att eleverna har en identitet, att de vet vilka de är. Vi vuxna måste vara tydliga och klara i vår roll. Vi ska visa att varje individ är värdefull och att det finns trygghet. Då kan vi hjälpa barnen att växa i sin självtillit. När barnen har detta har de en chans att bli en hel människa och fungera i samspel.

Wahlström (1993) tar upp ett exempel som många pedagoger nog känner igen. När det kommer till fars/morsdag vill eleverna göra små kort till sina föräldrar. Som pedagog tänker man på de elever som inte har en far eller mor, eller där pappa sitter i fängelse och mamma är prostituerad. Vi som pedagoger sänder då ut signaler till eleverna att något inte är som det ska. Barnen känner då att det är deras fel, att de inte vet vilka de är. Dessa elevers föräldrar är en del av deras identitet. Barn behöver veta vilka de är, för att kunna bete sig i omgivningen, som en hel människa.

Trygghet är oerhört viktigt. Det är grunden till självförverkling, att vara den jag är. Barn behöver miljöer där de kan känna trygghet, i skolan, på fritidshemmet, förskolan och i hemmet. Ett barn som är tryggt vågar vara sig själv vilket innebär att se det som är bra och mindre bra hos sig själv, och kunna acceptera det. Barnet vågar säga vad han/hon tycker, vågar bestämma och ta ansvar för sina beslut. Eleven vågar prova nya saker, utan att veta hur resultatet blir. Eleverna våga lyckas och vågar hävda sina önskningar och behov i gruppen. Ett tryggt barn kan vara generöst mot andra och kan ta konstruktiv kritik utan att uppleva det som hotfullt. Självförtroendet är grogrunden för att inhämta kunskap (Wahlström, 1993).

Pedagoger måste lära sig att se elevernas kunskaper på olika sätt. Wahlström (1993) tar upp ett exempel där hon skriver att låta elever som inte kan svara på en fråga, och som inte räcker upp handen, svara ändå, sänker deras självförtroende. Det finns olika sätt att kontrollera kunskap på.

Självförtroendet beror på hur relationen mellan eleven och den vuxna är och de personer som finns i elevens liv och som är viktiga. Självkänsla, självtillit och självförtroende är tre viktiga egenskaper som måste finnas för att arbetssättet ska fungera (Wahlström, 1993).

Måhlberg och Sjöblom (2002) skriver att det är upp till läraren att hålla dialogen vid liv i klassrummet och på så vis skapa kreativt agerande elever. Pedagogik är inte längre något eleven lär sig, utan en aktivitet som lärare och elev tillsammans utövar.

”Pedagogik är det som händer i samspelet mellan läraren och eleven, det vi kallar det pedagogiska fältet. Det pedagogiska fältet består av

själva interaktionen mellan den vuxne och eleven (Måhlberg & Sjöblom 2002:28).

”Lärandet är nu en aktiv process där elev och lärare stimuleras av varandra” (2002:28).

Pedagogik för Måhlberg och Sjöblom (2002) är även att fokusera på det som är bra och inte det som är dåligt eller fel. Genom att säga till eleven vad som är bra, istället för dåligt, stimuleras eleven till att förbättra även det som är fel. Detta behöver inte vara i klassrummet, utan kan vara var som helst i skolan. Ett exempel är när en pojke kommer in efter rast och hänger sin jacka på kroken men slänger skorna mitt på golvet. Pedagogen berömmar då för att jackan hänger där den ska och nämner inte skorna. På detta vis ska eleven bli uppmuntrad av berömmet och själv sätt skorna rätt nästa gång.

Lösningssinriktad pedagogik bygger på:

- Att ett respektfullt samarbete mellan lärare och elev är mer meningsfullt än en konfrontation
- Att elevens egna formulerade mål, istället för pedagogens, är pedagogikens mest effektiva fokus.

Pedagogerna och eleverna finner lösningar utifrån elevernas egna resurser och mål. Att ge mycket beröm och feedback hör hemma inom lösningssinriktad pedagogik och inte att bestraffa eller konfrontera när eleven gör något som är fel. Enligt Måhlberg & Sjöblom (2002) fokuserar man för mycket på problem och för lite på det eleven är bra på. Detta stör den goda lärmiljön och eleven tar inte in lärandet på ett bra och stimulerande sätt (Måhlberg & Sjöblom, 2002).

Frågan ”Vad har blivit bättre?” är en viktig fråga och en fråga som öppnar många samtal. Då får eleven tid att tänka på vad som förbättras och inte på vad som är dåligt. Detta stärker elevens självkänsla och han/hon presterar bättre (Måhlberg & Sjöblom, 2002).

Olga Dysthe (1996) skriver om det dialogiska klassrummet eller det flerstämmiga klassrummet som hon kallar det. Att föra en dialog med eleverna är inte detsamma som att ställa en fråga och eleverna svarar. I det flerstämmiga klassrummet är det inte lärarstyrt, utan eleverna är med och bestämmer. Frågorna läraren ställer ska vara öppna och inbjuda

till diskussion. Läraren ska vara beredd på att spinna vidare på vad eleverna svarar och inte vara så styrda av sin egen planering. Att våga släppa in eleverna i lektionerna och våga släppa taget, är viktigt enligt Dysthe.

En stor hjälp för elever kan vara skriva-för- att-lära metoden. Alla elever får varsin loggbok, som de skriver i efter varje lektion eller arbetspass. Detta för att hjälpa eleverna att bearbeta lektionspasset och skriva ner sina tankar och funderingar. Läraren samlar in loggböckerna och skriver konstruktiv kritik i dem. Sedan kopierar läraren några sidor ur några loggböcker och eleverna diskuterar igenom vad det är som står på papperet. Alla är givetvis anonyma vid detta moment. Detta är ett sätt att hjälpa eleverna i sin utveckling (Dysthe, 1996).

2.5 Teoretiska utgångspunkter

Vygotskij menar att samspelet mellan individen och den sociokulturella omgivningen är det viktigaste för människans utveckling (Maltén, 1995).

”Vygotskij förlitar sig emellertid på det starka samhället, som genom bl.a. en utbyggd skola skapar förutsättningar för inläring och socialisering. Skolan skall anpassa inlärningsmiljön, så att denna skapar optimala förutsättningar för inläring”(Maltén, 1995:175).

Redskap eller verktyg är två termer inom det sociokulturella perspektivet. De har en speciell betydelse. Redskap eller verktyg är de resurser (språkliga eller intellektuella och fysiska) vi har tillgång till och som vi använder när vi förstår och agerar i vår omvärld (Säljö, 2000).

Tidigare erfarenheter har stor betydelse för människans liv. Det främjar hennes anpassning till omvärlden genom att skapa och utarbeta bestående vanor som upprepas under likartade betingelser. Hjärnan kombinerar och kreativt bearbetar och skapar nya situationer och ett nytt beteende ur tidigare erfarenheter. Människans kreativa aktiviteter gör henne till en framtidsinriktad varelse, som skapar sin framtid och samtidigt förändrar sin nutid. Barnets kreativa process finner man redan i barnens tidiga åldrar. Det kan bäst iaktas i dess lek. Barnets lek fungerar ofta som ett eko av vad de sett och hört från de vuxna. Barns lek är en

kreativ bearbetning av upplevda intryck, ett sätt att kombinera dem och skapa en ny verklighet som motsvarar barnets egna behov och intressen (Vygotskij, 1995).

”Den pedagogiska slutsatsen man kan dra av detta är att det är nödvändigt att vidga barnets erfarenheter om man vill skapa en tillräckligt stadig grund för dess skapande verksamhet. Ju mer ett barn har sett, hört och upplevt, ju mer det vet och har tillägnat sig, ju större mängd verklighetsmoment det besitter i sin erfarenhet, desto betydelsefullare och produktivare blir dess fantasi i övriga lika förutsättningar (Vygotskij, 1995:20).

Vygotskij använder ordet utvecklingszon när han betraktar människors utveckling och lärande. Vygotskij menar att utvecklingszonen är avståndet mellan vad individen kan klara av ensam, utan stöd och vad individen kan klara av med vuxnas ledning eller kamraters hjälp. Får individen handledning kan han/hon lättare lösa ett problem. I många situationer i skolan kan individen förstå vad som sägs och görs, men individen kan inte klara av att lösa problemet på egen hand. Pedagogerna kan då bryta ner uppgiften i mindre delar och strukturera problemet för eleven dvs. göra eleven uppmärksam på hur han/hon kan börja med uppgiften och jobba vidare. Pedagogerna hjälper då eleven från start till mål. Detta samspel finns sällan i klassrummet. Får eleven den hjälp och handledning kan han/hon lättare förstå vad uppgiften går ut på. Det är viktigt att pedagogerna inte använder för svåra uttryck som eleven inte förstår. Pedagogerna måste anpassa instruktionerna till elevens intellektuella redskap och färdigheter, som eleven behärskar. Annars kan inte eleven ta till sig kunskapen (Säljö, 2000).

När eleven skall lösa ett problem kan man ta hjälp av olika redskap. Det behöver alltså inte bara vara den vuxne som hjälper eleven, utan det kan vara olika hjälpmedel eller skriftliga instruktioner (Säljö, 2000).

Ett annat sätt att göra eleven delaktiga är att pedagogerna låter eleven berätta sina handlingar genom att ställa frågor till x. hur de kan gå vidare. Då blir det en diskussion mellan parterna. Detta gör det mer krävande, men eleven får en större kunskap i det intellektuella och manuella inslag i handlingen. Eleven får nu göra olika erfarenheter i situationen och bära olika ansvar (Säljö, 2000).

3 Problemprecisering

Vi har i litteraturdelen lyft fram olika författares syn på vad en god lärmiljö är och vad en skola för alla kan innebära. Syftet med uppsatsen är att ta reda på vad några pedagoger anser om en god lärmiljö och en skola för alla och hur dom arbetar för att uppnå det.

Frågeställningar vi har utgått ifrån är:

- Vad är en god lärmiljö enligt pedagogerna och hur arbetar de för att uppnå den, så att den passar alla elever?
- Vad är det viktigaste/grundläggande för att skapa en god lärmiljö, så att den passar alla elever, enligt pedagogerna?
- Vad är en skola för alla, enligt pedagogerna?

4 Metodologiska utgångspunkter

I detta kapitel redogör vi för hur vi valde vår undersökningsgrupp. Vi beskriver vilken metod vi har valt för undersökningen och hur vi har bearbetat undersökningen steg för steg. Sedan tar vi upp de forskningsetiska överväganden som vi har använt oss av i undersökningen. Till slut redogör vi för upplägg och genomförande av undersökningen och presenterar de olika pedagogerna som har ingått i vår kvalitativa undersökning.

4.1 Val av undersökningsgrupp

Vi intervjuade personal i fyra olika kommuner. I en kommun intervjuade vi två skolor, i de andra kommunerna bara en skola. Alla skolor är Förskoleklass- åk 6. Vi studerade tre byskolor och två stadsskolor för att få en bredare bild av, vad en god lärmiljö och en skola för alla är.

Vi intervjuade två rektorer, sex pedagoger, en speciallärare och en specialpedagog, för att se hur personalen ser på lärmiljön och en skola för alla, beroende på vilken position de har i skolan. Vi intervjuade totalt 10 pedagoger, under åtta tillfällen, sex singelintervjuer och två gruppintervjuer.

Vi utgick från vad en god lärmiljö och en skola för alla är, när vi ställde frågorna. Detta har vi studerat i litteraturen och tagit del av i Lpo 94. Vi utgick även från våra egna personliga erfarenheter från skolorna där vi gjorde vår undersökning. Vi är därför medvetna om skolornas synsätt och pedagogik.

Patel (2003) skriver att den personliga relation som uppstår mellan intervjuaren och intervjupersonen är viktigt. Eftersom vi redan hade en personlig relation till de vi intervjuade, så fanns den kontakten redan etablerade. Patel (2003) skriver även att intervjuaren ska tänka på sitt kroppsspråk och vad det kan avslöja. Eftersom vi hade en kontakt från tidigare, så kunde vi slappna av mer och kroppsspråket blev inte så stelt.

Vi har gjort mycket efterforskningar i litteratur för att vara helt säkra på området innan vi gjorde intervjuerna (Patel, 2003). Vi läste mycket om vad de olika författarna ansåg om en

god lärmiljö och en skola för alla, för att få en bredare bild av hur det kan se ut i verksamheterna.

Vi funderar på om vår personliga kontakt med pedagogerna, skulle påverka resultatet. Våra farhågor besannades inte, utan vi kände tvärtom att de intervjuade öppnade sig mer, eftersom vi kände dom. Vi pratade med de intervjuade om hur de kände under intervjun. Svaret vi fick var att det kändes bra och att de kunde slappna av.

4.2 Datainsamlingsmetod

Vi har använt oss av kvalitativ metod där intervju ingår, eftersom vi anser att det är lättare för pedagogerna att svara muntligt på frågor och att det kan leda till följdfrågor och diskussioner.

Att intervju innebär att man samtalar ansikte mot ansikte. En intervju kan vara strukturerad dvs. att frågorna är fasta och bestämda svarsalternativ. En strukturerad intervju blir nästan som en muntlig enkät. En intervju kan också vara öppen. Man låter då de intervjuade personerna själva få skapa svaren. Detta kan också kallas ostrukturerad intervju. När man intervjuar personer ställer man frågor till dom om deras uppfattningar och åsikter (Hwang & Nilsson, 1995). Vi valde att använda oss av en ostrukturerad intervju för att ge pedagogerna och rektorerna fria händer att svara som de vill och lägga ut texten mer (Patel, 2003).

4.3 Metodöverväganden

En intervju kräver längre tid och en djupare eftertanke. En annan fördel med intervju är att om frågorna är för svåra finns det möjlighet att fördjupa och omforma svaren (Hwang & Nilsson, 1995). Att använda intervjumetod är bra eftersom det inte blir korta svar som oftast har fasta svarsalternativ, som det blir i en enkätmetod (Hwang & Nilsson, 1995). Det kan innefatta många svårigheter med att intervju. Intervjun är känslig för uttryckssätt och förväntningar (Hwang & Nilsson, 1995). Svagheten med att använda sig av

intervjumetoden är, om den som blir intervjuad känner sig utsatt. Intervjuarens kroppsspråk kan också avslöja vad han/hon egentligen tycker. Det kan även vara en fråga om makt, om den intervjuade tillhör en utsatt grupp (Patel, 2003). Vi anser att den kvalitativa metoden ger mer än att använda den kvantitativa metoden, som inte ger utrymme för diskussioner eller följdfrågor. Det kan vara svårt för pedagogerna att bara svara på frågor i en enkät utan någon som förklarar frågorna för dem.

4.4 Bearbetningsmetod

Eftersom vi hade använt oss av både videokamera, bandspelare och laptop (bärbar dator), var det lätt för oss att skriva ner vad pedagogerna har svarat på frågorna. Vi hade med deras exakta ord och deras egna uttryck.

Det var ett långsamt arbete, att skriva ner deras svar, som resulterade i 26 stycken handskrivna ark. När allt var utskrivet, började arbetet med att sammanställa svaren.

- Liknade svaren varandra?
- Vilka frågor och svar var väsentliga för vårt arbete?
- Vi valde ut det som var relevant för vårt arbete, när vi analyserade intervjuerna, utifrån vad en god lärmiljö är och en skola för alla.

4.5 Etiska överväganden

Vi har tagit del av forskningsetiska principer och använt de i vårt arbete. Vi har använt oss av de fyra huvudkraven i vårt arbete.

Informationskravet

Detta krav innebär att forskaren ska informera berörda parter om uppgiften och villkoren i projektet, dvs. deras roll i arbetet. Vi informerade pedagogerna om syftet med uppsatsen och deras medverkan.

Samtyckeskravet

Detta krav innebär att det är frivilligt att medverka i undersökningen. Vi var noga med att informera pedagogerna att deras medverkan i undersökningen är frivillig.

Konfidentialitetskravet

Detta krav innebär att namn och andra personuppgifter inte lämnas ut och förvaras på ett ställe, där inga oberörda kan ta del av materialet. Alla som ställde upp i våra intervjuer, har fått fingerade namn och uppgifterna om dessa personer finns på ett säkert ställe.

Nyttjandekravet

Detta krav innebär att insamlat material från berörda personer, enbart får användas i forskningsändamål. Vi var noga med att poängtera att undersökningsmaterialet, bara skulle användas i vår uppsats.

4.6 Uppläggning och genomförande

- När vi valt vilka skolor och vilka pedagoger vi skulle intervjua, åkte vi ut och tog kontakt med pedagogerna och förklarade syftet med frågorna och vår uppsats.
- Vid vårt andra möte, gav vi frågorna till pedagogerna och förklarade dem, eftersom det är öppna frågor som inbjuder till följdfrågor och diskussioner. Vi bestämde också tid för intervjuerna vid detta möte.
- Sista momentet var intervjuerna och vi anlände med diverse elektriska saker, såsom bandspelare, videokamera och laptop.

Anledning till att vi använde oss av ovannämnda utrustning, var att om något gick sönder under intervjun, så hade vi backup i form av andra saker. Vi tyckte det var bättre att spela in alla svar, än att sitta och skriva ner svaren. Det är lätt att man glömmer mycket av vad som sägs, om man skriver ner svaren efter varje fråga och därför spelades alla svar in.

Intervjuerna tog ungefär 30- 40 minuter per intervju och vi var med båda två på alla intervjuerna. Den av oss som kände pedagogen intervjuade och den andra förde stödanteckningar. Det var inte negativt att vara två intervjuare på intervjuerna, utan kunde tvärtom vara skönt. Vi stöttade varandra och respondenterna slappnade av och pratade fritt, när de märkte klimatet mellan oss.

- Vi valde en lugn och avskild plats för intervjuerna, för att ha så lite störningsmoment som möjligt.
- Det sista vi gjorde var att analysera och reflektera över intervjuerna.

4.7 Beskrivning av undersökningsgruppen

Skola A

Rektor, kallad M har varit rektor på skola A i 4 år och är ganska ny på jobbet. Rektorn har arbetat inom skolverksamheten i många år dessförinnan. Pedagogerna kallade K och L har olika lång erfarenhet bakom sig. En går snart i pension och den andra har jobbat i sju år. De jobbar i en tredje klass med 31 elever. Skolan är en byskola med ca 200 elever.

Skola B

Vi intervjuade en specialpedagog benämnd S, som jobbar för tillfället med en mindre grupp elever, i åldrarna 11-12 år. Skolan är en byskola med ca 300 elever.

Skola C

Rektor O har varit verksam i några år på en annan skola, innan O fick tjänst på skola C. Pedagogerna kallade G, H och I jobbar i en åk 4, som innehåller 42 elever. G har jobbat i 25 år, H i 9 år och I i 2,5 år. Skola C är en byskola med ca 400 elever.

Skola D

Pedagog kallad J har jobbat i 10 år och de senaste åren som speciallärare. J har jobbat som klasslärare innan, jobbar numera med åk 4 och uppåt, i en mindre grupp. Skola D är en stadsskola med ca 400 elever.

Skola E

Pedagog kallad N har jobbat i 25 år och jobbar för närvarande i en 3-5 klass med 25 elever.

Skola E är en stadsskola med ca 300 elever.

5 Redovisning av resultat

I detta kapitel redovisar vi resultatet från våra intervjuer. I respondenternas svar på frågorna har vi sökt och plockat ut nyckelord eller kategorier. För att förtydliga ytterligare har vi illustrerat kategorierna genom att sammanställa utdrag från intervjuerna..

Vi använder oss av pedagogernas egna ord, men har gjort en sammanfattning av svaren för att få fram det mest relevanta för vårt arbete. Efter varje fråga och svar följer en sammanfattande analytisk kommentar. En översikt över samtliga kategorier finns i bilaga 1.

5.1 Frågeställningarna, svaren och sammanfattning

1. Hur skapar ni en god lärmiljö så den passar alla elever? (Denna fråga ställdes bara till pedagogerna).

- Olika arbetsschema
- Ta hänsyn till olika inlärningsstilar
- Individanpassa arbetspassen
- Olika svårighetsgrad
- Åtgärdsprogram
- Självvärderingar

Skola A

Pedagogerna K och L

Vi utgår från eleverna och försöker individanpassa med olika arbetsschema. Vi kräver olika från olika elever beroende på deras mognad och kunskaper. I årskurs 2 jobbade vi med två olika läsgrupper, den ena pedagogen hade åtta elever som var svagare i sin läsning. Den andra pedagogen hade 20 elever. Den lilla gruppen behövde extra träning i läs och skriv, därför träffades gruppen ett par gånger i veckan och tempot kunde därför vara långsammare. Detta fungerade bra och vi pratade mycket i den lilla gruppen om att alla lär olika och behöver olika mycket hjälp. Språklekar var en stor hjälp i den lilla gruppen. Vi jobbar mycket med konflikthantering efter en isländsk modell.

Skola B

Specialpedagog S

Jag tar reda på elevernas olika inlärningsstil, dvs. hur eleven lär bäst. Detta tar jag fasta på när eleverna ska lära sig något. Alla är ju olika och lär på olika sätt. Jag tycker att man ska utgå ifrån vilka inlärningsstilar man har i en klass och variera undervisningen efter det, men det är svårt att tillgodose alla.

Skola C

Pedagogerna G, H, I

En god lärmiljö är när man kan individanpassa arbetspassen, genom olika sorters undervisning. Vissa behöver bilder att koppla till, andra behöver någon som läser för dem och andra behöver inget särskilt. Vissa behöver förförståelse till läxor. Vi ger alltid ut uppgifter så att den passa alla elever, med olika svårighetsgrader. Vi lägger upp åtgärdsprogram på alla elever och det gör det lättare för pedagogerna (oss) att ha koll på våra elever.

Skola D

Speciallärare J

En god lärmiljö är när man kan individanpassa skolgången efter varje elev, men det går inte ute i verkligheten. För de elever som har åtgärdsprogram och stöd av specialpedagog är det lättare att ordna anpassad undervisning.

Skola E

Pedagog N

Barnen gör ofta självvärderingar som ligger som underlag för vad barnen jobbar med. Där ser jag vad barnen tycker de kan och vad de behöver jobba med. Jag startar ofta i en stor öppen frågeställning där alla barnen kan vara med. Det är barnens förmåga att lösa uppgiften efter sina förutsättningar som blir individualiseringen (jag jobbar med matematikutveckling).

Sammanfattande analys

Alla pedagogerna försöker individanpassa sin undervisning utifrån elevernas mognad och kunskap. En av de intervjuade utgår ifrån elevernas olika inlärningsstilar och varierar

undervisningen efter det. Några av de intervjuade tar upp vikten av åtgärdsprogram. De lägger upp åtgärdsprogram för alla sina elever. De tycker att det blir lättare att ha koll på eleverna då. En annan av de intervjuade menar att det är lättare att anpassa undervisningen för de elever som har åtgärdsprogram och stöd av specialpedagogen.

2. Vad anser ni att en skola för alla är?

- Alla känner sig välkomna och trygga
- roligt
- trivs
- föräldrakontakt
- tillhör en grupp
- delaktighet och samhörighet
- utvecklas
- tillgodose allas behov
- ta tillvara varje elevs speciella kunskaper

Skola A

Rektor M

En skola för alla är en skola där alla känner sig välkomna och trygga. Eleverna ska känna att det är roligt att gå till skolan och vara nöjda när de går därifrån. Det går inte att skapa en skola för alla när man har så stora klasser som det finns idag.

Pedagogerna K och L

Det är lättare att skapa en skola för alla efter Lpo 94, eftersom man kan anpassa metoderna efter eleverna. Det är viktigt att man trivs i skolan, annars kan man inte lära sig något. Tyvärr finns det inte en skola för alla eftersom man inte kan hjälpa alla elever. Har man inget föräldrastöd kan man inte heller hjälpa eleverna och de trillar igenom skolan. Vi anser att vi inte kan hjälpa alla elever såsom vi skulle vilja, eftersom skolan ser ut som den gör idag med för stora klasser. Det är viktigt med en god föräldrakontakt när man skapar en god lärmiljö och en skola för alla. Om det finns problem med en elev, är det viktigt att diskutera detta med föräldrarna för att nå bästa resultat.

Skola B

Specialpedagog S

Det finns inte en skola för alla. Jag tycker att en skola för alla är när man inte bara har en plats i skolan, utan att man tillhör en grupp oavsett vilken nivå man ligger på. Att känna delaktighet och samhörighet till en grupp är mycket viktigt. Det måste finnas en acceptans inom ramen för klassen. Det ska finnas plats för dem som kommit långt i sin utveckling och för de som inte kommit så långt. Man ska kunna komplettera varandra.

Skola C

Rektor O

En skola för alla är när alla elever kommer till skolan och känner att de utvecklas, går framåt i utvecklingen. En god lärmiljö är när eleverna känner sig trygga, vågar tro på sig själva och har en stark självbild.

Pedagogerna G, H, I

En skola för alla är när man kan tillgodose alla elevers behov och kan anpassa lektionerna efter dem. Att målen ska vara något som alla elever ska kunna uppfylla.

Skola D

Speciallärare J

En skola för alla är en skola som tar till vara på varje elevs speciella kunskaper och förutsättningar och utgår från dem och anpassar skolan efter dess behov. En skola för alla är en skola som kan få varje elev att lyckas nå upp till sina egna mål.

Skola E

Pedagog N

Jag tycker det är en skola där alla kan trivas och må bra och utvecklas efter sina förutsättningar för att nå målen.

Sammanfattande analys

Flertalet av pedagogerna tycker att en skola för alla är att eleverna är trygga, känner att det är roligt att gå till skolan och att de känner att de utvecklas. En av de intervjuade tar upp vikten av delaktighet och samhörighet till en grupp. Några pedagoger tycker att i en skola för alla tillgodoser man alla elevers behov och anpassar undervisningen efter dem. Varje

elev skall kunna lyckas att nå upp till sina egna mål. Några av de intervjuade tar upp att föräldrakontakten är viktigt när man skall skapa en skola för alla och en god lärmiljö. De menar att om det finns ett problem med en elev, är det viktigt att diskutera det med föräldrarna, för att nå bästa resultat. Har man inget föräldrar stöd, kan man inte hjälpa eleverna.

3. Vad är det grundläggande man börjar jobba med för att skapa en skola för alla och en god lärmiljö? (Denna fråga ställdes inte till rektorerna)

- roligt att lära
- gemenskap
- självförtroende
- accepterande klimat
- elevmedverkan
- värdegrunden
- självkänsla och självförtroende
- trygghet
- massage
- får lov att vara olika

Skola A

Pedagogerna K och L

Det sociala är det viktigaste i skolan, att det finns en gemenskap. Detta börjar man jobba med redan i årskurs 1 med olika övningar, från till exempel boken gruppen som grogrund och massage Vi jobbar mycket med att ge eleverna ett gott självförtroende och att de ska trivas i skolan. Det är viktigt att tänka på att alla elever är olika och får lov att vara olika.

Skola B

Specialpedagog S

En god lärmiljö symboliserar att det är roligt att lära sig något och att det är roligt att komma till skolan. Det är mycket viktigt att alla elever känner så här. Det ska vara öppet och accepterande klimat i skolan. Man ska respektera varandra. Det ska finnas en hög grad av elevmedverkan, det vill säga att eleven och pedagogerna ska jobba för allas bästa. Det behöver inte betyda att eleven ska bestämma vad den ska göra, men efter de mål man har

kan man låta eleverna bestämma hur de ska nå dem. Jag jobbar kontinuerligt med värdegrunden, dvs. respekt för varandra, och att ta vara på elevers synpunkter. Att kunna uttrycka sig i det som är bra, likväl i det som är dåligt. Jag jobbar mycket med konfliktlösningar och diskussioner i min lilla grupp, eftersom eleverna ofta kommer i konflikter. Eleverna diskuterar och stöttar varandra och jag är mer en medlare. De elever som går i den lilla gruppen hamnar lite utanför i den ordinarie klassen. Det kan bero på lärarens inställningar att de inte drar in eleverna i gruppen igen. Jag jobbar mycket med självkänsla och självförtroende och att man utgår från varje barns behov. Jag jobbar med självförtroendet hos eleverna för att eleverna ska kunna jobba med sina svårigheter.

Skola C

Pedagogerna G, H, I

Det viktigaste är att skapa trygghet i klassrummet och att skapa en gemenskap. Vi har alltid etik och moral på schemat och eleverna får ibland olika övningar att jobba med eller så pratar vi bara. Viktigt att eleverna känner att detta är för deras skull och att de är delaktiga i planeringen. Vi jobbar med massage två gånger i veckan för att lära eleverna att ta på varandra på en mjukt och lugnt sätt istället för att slåss.

Skola D

Speciallärare J

Jag jobbar mycket med trygghet i klassrummet. Att eleverna känner att de är värda lika mycket. Att ingen trampar på dom eller får de att känna sig utanför eller behandlar dom illa.

Skola E

Pedagog N

Jag jobbar mycket med moral på schemat, där eleverna får spela rollspel och ta upp problem relaterade till vad som hänt dom.

Sammanfattande analys

Det sociala är det viktigaste. Pedagogerna jobbar mycket med trygghet och att ge eleverna ett gott självförtroende och en god självkänsla. Det skall finnas ett accepterat och öppet klimat och en gemenskap i skolan. Eleverna skall vara delaktiga och pedagogerna skall ta

till vara på elevernas synpunkter. Flera pedagoger jobbar med massage, rollspel, konfliktlösning och etik och moral med eleverna.

4. Vad utgår ni ifrån när ni planerar er undervisning? (Denna fråga ställdes också bara till pedagogerna).

- vad eleverna skulle vilja jobba med
- varje individuell elev
- målen
- lokala arbetsplanen
- elevernas behov och intresse

Skola A

Pedagogerna K och L

När vi planerar våra lektionspass utgår vi ifrån vad eleverna skulle vilja jobba med inom det ämnet.

Skola B

Specialpedagog S

Jag utgår från varje individuell elev när jag planerar. Jag tittar på var eleven befinner sig och strukturerar upp arbetsplanen efter eleverna.

Skola C

Pedagogerna G, H, I

Vi utgår ifrån målen som är satta för årskursen.

Skola D

Speciallärare J

Jag utgår från den lokala arbetsplanen och målen för årskursen vid min planering.

Skola E

Pedagog N

Målen i Lpo ligger som ett raster i min grundsyn.

När jag planera mina lektioner är det min grundsyn, kursplanemålen, mina kunskaper om ämnet och lärande, samt elevernas behov och intresse som styr planeringen.

Sammanfattandeanalys

Pedagogerna utgår ifrån elevernas behov och intresse när de planerar sin undervisning. Några pedagoger utgår ifrån målen som är satta för årskursen och den lokala arbetsplanen.

5. Vad anser Ni om målen i Lpo 94, är de uppnåbara?

- fria arbetssätt
- nationella prov
- individanpassad skola
- individuella arbetsplan
- revidera Lpo 94
- individuella mål
- strävansmål
- konflikt med individanpassa
- krockar
- målskrivningskurser
- finns elever som aldrig kan nå målen
- för högt ställda
- ekonomin

Skola A

Rektor M

Jag tycker att det fria arbetssättet i Lpo 94 är bra. På vår skola säger vi att vi jobbar fram till rasten och sedan jobbar vi fram till lunch. Det är inte styrt med vad man ska jobba med. Vi uppnår målen på olika sätt. Jag tycker att Lpo 94 passar arbetssättet idag. Jag tycker att det är mer planerat på mellanstadiet än på lågstadiet. Tänket man har på lågstadiet är mer likt hur man tänker i förskolan, men detta försvinner på mellanstadiet. Det är pressat på mellanstadiet. Då tänker jag framförallt på de nationella proven. Lärarna vill jobba utifrån elevernas behov, men i femman ska man helt plötsligt kunna allt. Innan femman tittade man mer på vad man hade lärt sig. Det blir de nationellas prov som styr. Lärarna kan inte säga att de utgått ifrån varje elev när resultatet blir dåligt, det syns inte på diagrammen.

Detta tycker jag strider mot Lpo 94. Jag känner att mellanstadiet är så stressat och jag är inte säker på att det behöver vara så. Att utgå ifrån varje individ är ett svårt mål att uppnå eftersom det krockar med andra krav, speciellt på mellanstadiet. Det kommer krav från alla håll. På lågstadiet kan man uppnå målen. Man hittar styrkor i Lpo.

Pedagogerna K och L

Vi tycker att Lpo 94 är bra eftersom den ger mer frihet i arbetet. Det är lättare att kunna använda sig av olika arbetsmetoder tack vare att Lpo 94 grundar sig på en individanpassad skola. Vi utgår från målen för de olika årskurserna och ser till varje individ och deras olika intressen och erfarenheter.

Skola B

Specialpedagog S

Jag tycker att målen är uppnåbara, enbart på grund av att vår skola har gjort de uppnåbara, genom att personalen har fått gå en målskrivningskurs, där de har fått lära sig att skriva utvärderingsbara mål. Vår skola håller på att skriva om vår arbetsplan, där vi sätter upp mål som är utvärderingsbara. Utifrån målen gör vi en individuell arbetsplan för varje elev. Detta börjar redan i förskolan. Vi på skolan tycker att målen är viktiga att kunna visa föräldrarna vid utvecklingssamtal och föräldramöte, eftersom detta är mål som deras barn ska klara. Målen i svenska är tänkt att användas som en portfolio, detta för att skolan jobbar mycket med språket. Exempel är att alla ska läsa eller i de lägre årskurserna att de är högläsning eller man får titta i en bilderbok, en viss tid varje dag.

Skola C

Rektor O

Målen är uppnåbara för flertalet elever på skolan, men det finns elever som aldrig kan nå dem. Målen är för högt ställda och det är många som inte klarar att bli godkända. Jag tycker att man ska revidera Lpo 94.

Pedagogerna G, H, I

Man når ej alla målen men man får inte ge upp utan kämpa vidare så gott det går. Målet är alltid att nå dit med alla elever, men det finns alltid några som trillar igenom. För de eleverna sätts det upp individuella mål som är anpassade till deras skolsituation.

Skola D

Speciallärare J

Målen i Lpo 94 är svåra att uppnå. Skolan ska vara individanpassad och eleverna ska få jobba i sin egen takt och under sina egna förutsättningar, men ändå ska alla elever i åk 5 och 9 ha uppnått samma mål. Hur kan det komma sig?

Skola E

Pedagog N

Jag ser målen i våra styrdokument som strävansmål. Det innebär att jag inte stannar upp och lägger av för att målen är svåra att nå. Jag tycker om grundsynen i Lpo. Det är väldigt många faktorer som styr. Jag tycker att ekonomin är den största faran för att nå målen.

Jag tycker att jag har kunskaper för att nå målen i mitt yrke det är yttre faktorer som hindrar.

Sammanfattandeanalys

Flertalet av de intervjuade tycker att målen i Lpo 94 är uppnåbara. Lpo 94 ger mer frihet eftersom den grundar sig på en individanpassad skola. Några av de intervjuade anser att målen är för högt ställda. Det finns elever som inte klarar att uppnå målen, men pedagogerna kan då sätta upp individuella mål som anpassas till deras skolsituation. Några av de intervjuade tog upp att skolan skall vara individanpassad, men ändå skall eleverna i femman ha uppnått samma mål och ifrågasätter varför det är så.

6. Hur styr Lpo 94 er planering? (Denna fråga ställde vi till pedagogerna och inte till rektoreerna).

- Lokala arbetsplanen styr
- Egna mål för årskursen

VAD och HUR i planering av lektioner

Skola A

Pedagogerna K och L

Vi jobbar inte efter Lpo 94 mer än till målen. Annars sitter inte vi och tittar i Lpo när vi gör vår planering.

Skola B

Specialpedagog S

Jag utgår från den lokala arbetsplanen, som är baserad på Lpo 94.

Skola C

Pedagogerna G, H, I

Vi har egna mål för årskursen men det är Lpo 94 som styr hur vi lägger upp målen.

Skola D

Speciallärare J

Lpo 94 styr planering, så till den grad att målen vi arbetar efter är satta efter Lpo 94.

Skola E

Pedagog N

Människosynen, målen och kursplanemålen ligger som grund när jag planerar VAD och HUR på mina lektioner. När jag lagt upp mina lektioner reflekterar jag över om mina idéer är bra.

Sammanfattandeanalys

Lpo 94 styr pedagogernas planering. Pedagogerna utgår ifrån arbetsplanen som är baserad på Lpo 94, målen för årskursen och kursplanemålen när de planerar.

7. Hur hade ni önskat att skolan skulle se ut för att kunna vara en skola för alla med en god lärmiljö? (Denna fråga ställdes inte till rektorerna)

- mindre grupper
- flera pedagoger
- elever stöttar varandra
- fler och större rum
- datorn som pedagogiskt hjälpmedel
- fler specialpedagoger
- utökat samarbete

Skola A

Pedagogerna K och L

Vi skulle vilja ha mindre grupper, ca 15 stycken i klassen. Grupperna får inte vara för små då bidrar det till för lite socialt utbud, därför är 15 elever bra. Det är viktigt att samarbeta parallellt i klasserna. Vi tycker det är viktigt med flera pedagoger, då blir det lättare att se eleverna. Vi skulle gärna vilja ha mer fortbildning där man får ta del av ny forskning, man behöver hela tiden lära sig nya saker, för att kunna ge eleverna det de behöver. I årskurs 1 och 2 var vi fyra pedagoger i en klass på 28 elever. Då insåg vi hur viktigt det är att vara flera pedagoger i klassrummet för att lättare se en helhet och se alla elevernas behov. Vi jobbar med värdegrundsfrågor och har insett betydelsen av dem, eftersom responsen från eleverna enbart har varit positiva. Vi jobbar mycket med massage för att få eleverna att varva ner och att tempot i klassrummet inte ska vara så stressat (önskemålet att få jobba mycket med värdegrundsfrågor är uppfyllt för oss).

Skola B

Specialpedagog S

Jag tycker inte att man ska vara ensam som pedagog i en klass, man ska alltid vara två stycken. Då kan man stötta varandra i arbetet och vid sjukdom. Då behöver man inte sätta in ny personal och utsätta eleverna för nytt folk hela tiden. Detta skapar otrygga barn. Det skulle vara bra med fler och större rum, så att man kan dela in klassen i mindre grupper. Jag tror att gruppsystem är bra att använda sig av. Eleverna kan då stötta och hjälpa varandra och alla får en möjlighet att komma till tals. De som har svårt för stora grupper, har lättare att uttrycka sig och utvecklas i mindre grupper. Det behövs mer resurser till nytt material, det finns för mycket gammalt material på skolan idag. Jag tycker att man ska få in mer datorundervisning i skolan. På vår skola finns det inte folk som kan hjälpa till med installationer av datorer. Detta är en viktig förutsättning för att kunna använda datorn som ett hjälpmedel i skolan. Datorn är ett viktigt hjälpmedel för elever som behöver visuell undervisning. Vi har elevhälsa på vår skola. De är till för att stötta elever i allt. I teamet ingår skolsköterska, kurator, specialpedagog och rektor. Det finns inga heltidstjänster på skolan för sjuksköterska och kurator. Det är därför svårt att jobba hälsoförebyggande när inte dessa människor är anträffbara. Det behövs mer specialpedagoger, för att de ska kunna vara ett komplement till alla klasser och inte bara gå efter ett visst schema. Det finns en tjänst på skolan som jobbar som speciallärare, men hon har ingen utbildning och det är skillnad på tankesättet mellan speciallärare och specialpedagog. Alla som ska jobba med

någon form av specialundervisning ska ha en utbildning för att ge eleverna bästa tänkbara stöd.

Skola C

Pedagogerna G, H, I

Vi har tre lärare per årskurs och detta är något vi kämpar med att få behålla. Det är lättare för oss att lägga upp lektioner efter var eleverna ligger i sin utveckling, när vi delar på eleverna i olika grupper. Det underlättar även att man har tre klassrum till sitt förfogande eftersom man kan bilda mindre grupper. Vi skulle vilja ha ett utökat samarbete mellan specialpedagog och lärarteamet och även fritidspedagog. Detta för att skapa en så bra och trygg miljö som möjligt för barnen.

Skola D

Speciallärare J

Jag skulle vilja att alla skolor och klasser var mindre, eftersom stora klasser skapar mer otrygga barn. Skulle även vilja förfoga över mer lokaler att kunna vistas i med mindre grupper.

Skola E

Pedagog N

Vi är tre lärare per årskurs 3-5 och har tre klassrum. Detta gör att vi kan lättare dela in eleverna i mindre grupper, efter hur långt de kommit i sin utvecklingsfas. Vi vill ha mer timmar med vår specialpedagog för att hon/han ska kunna hjälpa oss att se eleverna som behöver extra stöd och hjälp.

Sammanfattandeanalys

Alla pedagoger vill ha mindre elevgrupper. Några önskar att det skulle finnas fler lokaler att förfoga över. Flera av de intervjuade vill ha mer samarbete med fler pedagoger och tycker att det är viktigt att vara flera pedagoger som ser eleverna. Många pedagoger vill ha mer samarbete med specialpedagogen. Några tar upp att de saknar fortbildning och att de vill ta del av ny forskning.

5.2 Analys av intervjuerna

För att man som pedagog skall kunna skapa en god lärmiljö och en skola för alla måste man lägga en grund. Det sociala är det viktigaste i skolan, att det finns en gemenskap och en trygghet. Pedagogerna menar att det är viktigt att ge eleverna ett gott självförtroende och få dem att trivas i skolan. Det skall vara roligt att lära och roligt att komma till skolan. En av pedagogerna tar upp vikten av ett accepterat klimat. Att man skall respektera varandra. Det skall också finnas en elevmedverkan, där elever och pedagoger arbetar för allas bästa. Det är viktigt att skapa en gemenskap i klassrummet. Alla elever skall känna att de är värda lika mycket.

Alla pedagogerna försöker att individanpassa sin undervisning utifrån elevernas mognad och kunskap dvs. att göra undervisningen konkret. En del elever behöver bilder att koppla till andra behöver någon som läser för dem medan andra inte behöver något särskilt. En av de intervjuade tycker det är viktigt att utgå ifrån elevernas inlärningsstilar eftersom alla elever är olika och variera undervisningen efter det. Alla elever är olika och måste få lov att vara det. Flertalet av pedagogerna utgår ifrån elevernas behov och intresse när de planerar sin undervisning. Det är viktigt att göra eleverna delaktiga och engagerade. Ett gott självförtroende och en god självkänsla är viktigt i en god lärmiljö och i en skola för alla. Detta ansåg alla de intervjuade. Alla pedagogerna tycker att elevgrupperna är för stora och att det finns för lite lokaler. Alla pedagoger vill ha ett större samarbete med flera pedagoger, för att kunna se alla elever. Flertalet av pedagogerna saknar ett samarbete med specialpedagogen.

Några av de intervjuade tog upp att de inte tycker att det finns en skola för alla. Pedagogerna tycker att klasserna är alldeles för stora och det är därför svårt att se till varje enskild elev. En av pedagogerna menar att i en skola för alla skall man inte bara ha en plats utan också känna delaktighet och samhörighet till en grupp. Det tycker denna pedagog är viktigt. Alla pedagogerna försöker att lägga upp undervisningen så att det skall passa alla elever, men det är svårt. De har målet att skapa en skola för alla och hoppas att det skall finnas i framtiden. Generellt tycker pedagogerna att i en skola för alla skall eleverna känna sig trygga och att det är roligt och utvecklande att gå i skolan. Trivs inte eleverna i skolan kan de inte lära sig något. Några pedagoger tar upp att föräldrakontakten är viktig när man ska skapa en skola för alla. Har man inte föräldrarnas stöd kan man inte hjälpa eleverna och de trillar igenom skolan. I en skola för alla tar man tillvara på varje elevs kunskaper och

förutsättningar och utgår ifrån dem och anpassar skolan efter dess behov. I en skola för alla skall varje elev lyckas och nå sina egna mål. Detta är ett synsätt som alla pedagoger önskar sina elever.

Målen i Lpo 94 (2001) som ska uppnås tycker några var ouppnåbara medan andra tyckte att man kan uppnå dem med hjälp av olika arbetsmetoder. Flera av de intervjuade anser att Lpo 94 ger mer frihet eftersom den grundar sig på en individanpassad skola. Lpo 94 styr pedagogernas planering. De utgår ifrån arbetsplanen som är baserad på Lpo 94, målen för årskursen och kursplanemålen när de planerar.

6 Diskussion

Genom litteraturen vi har läst har vi fått fram olika författares syn på vad en god lärmiljö och en skola för alla kan innebära. Genom vår undersökning med pedagogerna ute på fältet har vi fått fram deras syn på hur man kan arbeta för att uppnå en skola för alla och en god lärmiljö. Vi känner att vi har fått mer kunskap om vad en skola för alla är och hur man kan arbeta för att uppnå en god lärmiljö. Det var intressant att få ta del av pedagogernas syn eftersom de arbetar i dagens skolor.

Alla frågorna vi ställde till pedagogerna i diskussionen tar vi inte upp, på grund av att svaren inte är relevanta för vårt syfte med uppsatsen. Vissa av frågorna ställde vi inte till rektorerna på grund av att, det var pedagogerna i verksamhetens syn på lärmiljö vi var nyfikna på. Anledningen till att vi valde att intervjua rektorerna var att vi ville se hur de såg på Lpo 94 och en skola för alla.

Jacobsson (2002) skriver att elever har fem olika inlärningstyper, dvs. eleverna lär på olika sätt. Han skriver att pedagoger måste bli medvetna om dessa olika typer, för att kunna stötta sina elever i utvecklingen. Han betonar vikten av elevdelaktighet. Han menar att eleverna måste få vara delaktiga genom att de själva väljer vilket arbetssätt som eleverna tycker passar dem bäst. Jacobsson skriver att en undervisningsform inte passar alla elever och att det är svårt att tillgodose alla behov, men genom att eleverna får lov att fokusera på olika aspekter kan man hitta en arbetsform som passar alla.

En pedagog i undersökningen tar upp att det är viktigt att alltid utgå ifrån vilka inlärningsstilar eleverna har och tar fasta på det när eleven skall lära sig nya saker. Elever lär olika och det måste därför vara anpassat för alla. Pedagogen menar att det är lättare att anpassa undervisningen när eleverna inte är så många, men pedagogen säger att detta även går att genomföra i en stor klass. Generellt säger de intervjuade precis som Jacobsson (2002) att det inte är lätt att tillgodose alla elever.

Vi håller med om vad Jacobsson (2002) skriver om att det inte finns en undervisningsform som passar alla, utan pedagogerna måste se till alla elever, för att ge dem den undervisning som är bäst lämpad för eleven.

En av frågorna vi ställde var: Vad är en god lärmiljö enligt pedagogerna och hur arbetar de för att uppnå den, så att den passar alla elever? I en god lärmiljö finns det, enligt pedagogerna, elevmedverkan, dvs. att eleverna och pedagogerna jobbar för allas bästa och på ett demokratiskt vis, såsom Lpo 94 skriver. Eleverna skall inte bestämma vad de ska göra, men vara med och bestämma hur de ska uppnå målen.

När man skall börja jobba med ett nytt tema i skolan utgår några av de intervjuade alltid ifrån elevernas intresse, vad de vill veta om ämnet. De försöker alltid individanpassa sin undervisning, så att den passar för hur varje elev lär bäst. De tycker också att det är viktigt att kräva olika resultat från eleverna beroende på elevernas mognad och kunskap. De försöker alltid att använda sig av olika hjälpmedel för att tydliggöra t ex en genomgång. De menar att alla lär olika och uppfattar instruktioner på olika sätt. Det kan vara att man har med både bilder, text och ljud för att illustrera genomgången. Detta för att eleverna lär på olika sätt och på detta vis tillgodoser man många elever.

Vygotskij (1995) menar att tidigare erfarenheter är en viktig aspekt för inläring. Detta skriver även Sträng & Dimenäs (2000) om, nämligen hur viktigt det är att barns erfarenheter och intresse ska återspeglas i skolan. Eleverna tar in kunskap olika, beroende på tidigare erfarenheter och förhållningssätt till det de ska lära. Detta säger även vissa pedagoger i intervjuerna. De ser till varje enskild elev och deras olika intressen och erfarenhet när de planerar undervisningen

Detta lärsätt har vi stött på ute på vår Verksamhets förlagd utbildning och som vikarier. Vi tycker det är viktigt att eleverna får vara med och bestämma, eftersom det handlar om deras egen inläring och motivation.

Genom att göra åtgärdsprogram/individuella utvecklingsplaner så kan pedagogerna lättare se var någonstans eleverna befinner sig i mognad och inläring och lägga lektionerna efter det. Detta hjälper även eleverna så att de vet var någonstans de ligger och vad de ska öva mer på. Detta var något som några av pedagogerna tog upp, som är deras hjälp att ge en god lärmiljö till alla deras elever.

Vi tycker att det är bra att åtgärdsprogram/individuella utvecklingsplaner är tillgängligt, för att lättare kunna följa eleven och hans/hennes utveckling. Detta är något vi själva har upplevt ute på skolorna och har bara positivt att säga om olika åtgärdsprogram.

Jardenfall (2002) skriver att det är viktigt att uppmärksamma elever med olika inlärningsstilar tidigt och att de finns i alla klasser. Hon tycker att det är viktigt att variera undervisningen och att alla arbetsformer måste finnas hela tiden i klassrummet. Jardenfall (2002) skriver att det är viktigt att samverka med andra pedagoger som ser eleven i andra situationer och miljöer. Då får man en helhetssyn på eleven. Flera av de intervjuade säger att man borde vara fler pedagoger i klassen. Någon tyckte att två pedagoger skulle man alltid vara eftersom man då kan stötta varandra i arbetet och att man är två som ser eleverna.

Vi anser att samverkan mellan pedagoger är oerhört viktigt, eftersom alla har olika syn på saker och ting och detta medför att pedagoger kan få olika syn på eleven och lärandet, genom att prata med andra. Tyvärr fungerar inte samarbetet på alla skolor, utan det finns fortfarande tydliga avgränsningar mellan grupperna. Detta är något vi själva har lagt märke till.

Andersson (1999) tar upp att för många elever fungerar skola bra, den är stimulerande och utvecklande, men för många elever är det inte så. Dessa elever är otrygga. De upplever att skolan är tråkig, ostimulerande eller för svår. Han skriver att utvecklingsmiljön inte är bra för dessa elever. Han menar att skolan inte alltid ger eleverna eget ansvar och detta är något som eleverna skall lära sig. Eleverna får inte fatta sina egna beslut rörande skolsituationen. Vi tror att om eleverna hade fått reflektera över vilken inlärningsstil som passar dem bäst, så hade de kanske blivit mer motiverade till att lära sig nya saker. Kanske dessa elever är de som Jacobsson (2002) kallar meningsskaparen. Eleven är inte berörd. Han/hon förstår inte hur, vad man ska ha den nya kunskapen till. Den berör inte elevernas verklighet eller liv.

Andersson (1999) skriver att en skola som ska fungera för alla elever måste kunna erbjuda alla elever utvecklande aktiviteter, aktiva roller och ett varmt och förtroendegivande klimat. Andersson (1999) tycker inte att dagens skolor uppfyller detta. Trots att målsättningen är en skola för alla. Eleverna skall känna en social trygghet i skolan och även att de känner sig

välkomna och hemma i skolan. Vi frågade pedagogerna vad de tyckte var det grundläggande och mest viktigt när man skapar en god lärmiljö? Många av de intervjuade pedagogerna pratade om vikten av trygghet och samhörighet i klassrummet, precis som Andersson (1999) och Wahlström (1993) skriver. Det är viktigt att bygga upp elevernas självkänsla och självförtroende. Vi tycker också att det är viktigt med en trygg lärmiljö och ett tryggt klassrum. Eleverna lär bättre när de känner sig trygga.

Måhlberg och Sjöblom (2002) tar upp några olika exempel på hur pedagogen ska kunna stärka elevernas självkänsla. Genom att berömma de positiva sakerna eleven gör hela tiden och inte de negativa, tar eleven till sig berömmet och försöker själva rätta till det som blir fel. Detta tycker vi är ett bra sätt att stärka elevernas självkänsla och självförtroende.

Den sista frågan vi ställde i problempreciseringen, var: Vad anser ni är en skola för alla? Respondenterna tycker inte att en skola för alla finns i dagens skolor. En av de intervjuade sa att en skola för alla finns i den bemärkelsen att alla går i skolan, men att alla elever skall kunna tillhöra en grupp oavsett vilken nivå de ligger på. Alla pedagoger anser att det är oerhört viktigt att få känna delaktighet och samhörighet till en grupp, att man har sin plats. Det är också viktigt att det finns en acceptans inom klassen. Det skall finnas plats för alla individer och detta måste pedagogerna jobba med hela tiden.

Vi anser att en skola för alla är när alla elever får den undervisning de är berättigade till, som Salamancadeklarationen säger (2001). Att pedagogerna ser alla elever och anpassar undervisningen efter elevernas olika lärstilar.

En av rektorerna som vi intervjuade tycker inte att man kan skapa en skola för alla när det är så stora klasser som det är idag. En skola för alla är en skola där alla elever känner sig välkomna och trygga och att eleverna känner att det är roligt att komma till skolan och att de är nöjda när de går där ifrån. Detta beskriver också Andersson (1999). Flera av de intervjuade pedagogerna tycker precis som Andersson att det är viktigt att trivas i skolan, annars kan man inte lära. Några av de intervjuade pedagogerna tar upp att det inte finns en skola för alla därför att man inte kan hjälpa alla elever. De tar upp bl a. elever som har det svårt i skolan på olika sätt och hur viktig föräldrakontakten är. Har man inget stöd av föräldrarna kan man inte göra något för att hjälpa dessa elever. Pedagogerna känner sig maktlösa. Man kan inte både vara pedagog och specialpedagog. När man skapar en skola

för alla och en god lärmiljö måste man ha en god föräldrakontakt, anser pedagogerna. Tillsammans kan man nå bästa resultat.

Vi har inte tagit upp föräldrakontakten i vår undersökning, eftersom det är pedagogernas syn vi vill få fram. Vi tycker däremot att det är viktigt att lyfta fram pedagogernas syn på hur viktig föräldrakontakten är i arbete med eleverna.

I stort sett har alla pedagogerna vi intervjuat sagt att klasserna är för stora. De försöker se till varje enskild individ, men med dagens resurser kan det vara svårt. Det ideala är om klasserna minskas och personalen ökar. Då finns det många pedagoger som kan se till varje enskild elev och pedagogerna har hjälp av varandra för att se vem som behöver vad.

Vi har själva märkt att klasserna är stora och därmed finns det stora svårigheter att se alla elever. Tyvärr försvinner de elever som är tysta och inåtvända. Pedagogen har för många elever för att hinna se alla. Finns det elever som inte gör sig hörda, är det svårt som pedagog att uppmärksamma dem och de får inte den hjälp och undervisning de behöver.

Det är viktigt att se till enskilda elever och inte köra fast i en inlärningsmetod och sen inte byta när responsen från eleverna uteblir. Att våga släppa in eleverna i klassrummet är oerhört viktigt, precis som Dysthe (1996) skriver. Vi anser att man inte bara ska ha lärarstyrda lektioner, utan släppa in eleverna och låta de vara med och bestämma planering och upplägg. Genom att låta eleverna vara med och bestämma, skapas det demokratiska klassrum, som Lpo 94 strävar efter. Att våga släppa in eleverna i klassrummet, är nog det svåraste, tror vi. Då tappar man kontrollen i klassrummet och har ingen koll på vad som ska hända. Däremot är det oerhört viktigt att våga göra det. Eleverna blir mer uppmärksamma och tycker att det är roligare i skolan, när de får vara med och påverka. Detta är något vi själva har erfarenhet av och sett glädjen eleverna visar, när vi visar att deras åsikt är betydelsefull.

Andersson (1999) skriver att det är viktigt att se om eleverna är kompetenta i något visst ämne och i så fall ska pedagogen våga lyfta fram dessa specialkunskaper. Detta medför risken att pedagogen kommer att hamna i skymundan eller känna sig osäker eftersom eleven kan mer än pedagogen. Eftersträvas det öppna och demokratiska klassrum som Lpo 94 (2001) föreskriver, så sätts ingen i skymundan utan alla är lika mycket värda. Detta är

något pedagogerna försöker eftersträva, att lyssna till alla elever och se alla elevers olika kunskaper.

Är klassrummet tryggt så är eleverna trygga, precis som Andersson (1999) skriver. Detta medför att eleverna slappnar av och kan tillgodogöra sig kunskap på ett annat sätt, än i en stökig otrygg miljö. Många pedagoger använde sig av massage i klassrummet, detta för att skapa trygghet och gemenskap i klassrummet, men också för att lära eleverna att ta på varandra på ett mjukt sätt utan att slåss. Vi har själva erfarenhet av att använda oss av massage i klassrummet och sett hur mycket lugnare eleverna blir och att tempot dras ner. Eleverna slappnar av och blir mjukare efter massage.

Sträng och Dimenäs (2000) skriver att om elever skall växa i skolan och tillägna sig kunskap, måste det finnas en god lärmiljö. Kunskapen måste vara meningsfull och ske i meningsfulla miljöer. Elevernas intressen och erfarenheter måste återspeglas i skolan. Eleven skall vara huvudpersonen. Flera av de intervjuade berättar att när de skall börja jobba med ett nytt tema, som de jobbar med under en längre tid, är det elevernas intressen som styr hur de skall jobba. Eleverna är huvudpersonerna. Pedagogerna gör barnen delaktiga genom att de får berätta vad de vill veta om ämnet och så bygger de upp temat på elevernas intressen och nyfikenhet. Eleverna utgår då efter sina erfarenheter och blir aktiva i sitt lärande. Pedagogerna tycker också att det är viktigt att utgå ifrån var eleverna befinner sig, dvs. deras kunskap och strukturerar upp arbetspasset efter det. Vi har själva gjort temaarbeten och frågat eleverna vad det skulle vilja lära sig om ett specifikt ämne. Efter det har vi lagt upp arbetet efter deras önskemål och på det viset gjort alla nöjda. Eleverna får lära sig något de tycker är intressant och pedagogerna för att eleverna tycker det är roligt. Pedagogerna vi har intervjuat tycker precis som Sträng och Dimenäs (2000) att det är viktigt att utgå ifrån var eleven befinner sig och deras erfarenheter och intressen. Sträng och Dimenäs skriver att för att det skall bli en god lärmiljö behöver pedagogerna ta del av ny pedagogiska och didaktisk forskning som berör att lära andra att lära. Detta var något som några av de intervjuade pedagogerna tog upp. Två pedagoger tyckte att de fick för lite fortbildning om forskning. De tycker att det är viktigt att man som pedagog i verksamheten får ta del av ny forskning för att man skall kunna skapa en skola för alla i en god och stimulerade miljö.

En av specialpedagogerna tog upp att det finns alltför mycket gammalt arbetsmaterial på skolorna idag. Det är viktigt att det material man skall jobba med i skolan är nytt och att man följer med i utvecklingen. Arbetsmaterialet är också en del i forskningen om att lära andra att lära.

Sträng och Dimenäs (2000) skriver att det centrala för elevernas inläring är elevernas förhållningssätt till innehållet i lektionspassen. Eleverna förhåller sig till innehållet på olika sätt. Detta beror på vilka erfarenheter eleverna har. Pedagogerna vi intervjuade försökte utgå från varje enskild elev och dennes behov.

Wahlström (1993) skriver att eleverna kommer med olika förutsättningar till skolan. Detta håller de intervjuade med om. De säger att det är viktigt att inse att elever är olika och måste få vara olika. Därför får man som pedagog anpassa undervisningen efter eleverna. Som pedagog vet man vilka elever man kan ställa stora krav på och vilka man kan ställa mindre krav på. Alla elever har inte förutsättningarna hemifrån. Wahlström anser att elever måste känna sig trygga i skolan för att kunna lära. En god självkänsla, självtillit och ett gott självförtroende är det viktigaste för att arbetssättet skall fungera. Vi tror att ett gott självförtroende gör mycket för eleven. Att känna att han/hon är bra, gör att de vågar göra fel.

Wahlström (1993) skriver att det sociala är det viktigaste i skolan. Det skall finnas en gemenskap. Detta tar också en av de intervjuade upp. Det är viktigt att alla elever får tillhöra en grupp. Att börja jobba med trygghet redan i årskurs ett och det måste man jobba med hela tiden. Det är också viktigt att jobba kontinuerligt med värdegrundsfrågor, dvs. respekten för andra och med självkänslan och självförtroendet.

6.1 Metodreflektion

Vi valde intervjumetod eftersom våra frågor var öppna och ledde till följdfrågor och diskussioner. Vid enkäter måste frågorna vara mer precisa. Däremot om vi valt enkätmetoden så hade vi eventuellt nått fler pedagoger och fått ett större underlag för undersökningen. Vi intervjuade två rektorer och övriga intervjupersoner var olika sorters pedagoger. Anledningen till att vi valde att prata med några rektorer var att vi var nyfikna

på deras syn på Lpo 94 och en skola för alla. Tyvärr var det bara två rektorer som kunde ställa upp, men dessa gav i alla fall lite insyn i deras värld och synsätt.

Några av våra intervjuer var gruppintervjuer med två eller tre pedagoger. Detta vållade inga problem eftersom de fått frågorna innan och pratat igenom dem. De vi valde att intervjua som en grupp jobbar i samma arbetslag och var överens om synen på lärmiljön och en skola för alla. De var väldigt samspelade i sitt samarbete. Därför kändes det bra att kunna sitta och prata allihop tillsammans.

Vår undersökning öppnade upp ögonen, över hur verkligheten ser ut. I lärarutbildningen betonas vikten av en skola för alla och olika lärmiljöer. Pedagogerna försöker att anpassa undervisningen efter alla elever, men det är stora svårigheter på grund av för stora klasser och för lite personal. Vi blev nyfikna på att ta reda på mer hur skolan jobbar, för att skapa en god lärmiljö och en skola för alla.

Vår undersökning har visat på svårigheterna med bristande personal, men även hur bra det kan bli om alla försöker. Att se till alla elever är svårt men inte ouppnåeliga. Det gäller att våga släppa in eleverna och att våga lita på sig själv, att det här klarar jag. Att bygga upp elevernas självförtroende är oerhört viktigt. Finns det inget självförtroende hos eleverna presterar de sämre. Detta är råd som vi kommer att ta med oss i vår kommande roll som pedagoger.

Allt fungerade inte direkt med vår uppsats. Vi bytte ämne och började leta efter böcker och material till ett nytt ämne. Men efter några dagar klarnade allt och materialet vi hittade var intressant att läsa och vi blev väldigt nyfikna på vad pedagogerna skulle säga. Vi har jobbat lite under tidspress, efter bytet av ämne, men det har inte påverkat oss negativt. Snarare tvärtom, vi har kämpat hårdare och mer målmedvetet, eftersom vi visste att tiden höll på att rinna ifrån oss. Alla möten vi har haft har gått bra och på de tider vi planerat. Vi har träffats regelbundet och skrivit tillsammans och det har gått bra.

6.2 Slutord

Det är svårt att uppnå en skola för alla som dagens skolor ser ut, men man kan försöka att uppfylla kravet på en god lärmiljö utifrån de kunskaper och de resurser som finns. Detta påstående baserar vi på intervjuerna och litteraturen vi läst.

Vi instämmer i att det är svårt att uppnå en skola för alla, men tycker också att det är viktigt att pedagogerna gör sitt bästa för att skapa en god lärmiljö för alla elever.

Svagheten med vårt arbete är att tiden inte räckte till för fler intervjuer. Vi är begränsade till de intervjuer vi hann med. Det skulle vara roligt att höra fler pedagoger och deras syn på en skola för alla och en god lärmiljö. Vi är däremot tacksamma att de intervjuer vi gjorde, gav så mycket och att de intervjuade öppnade sig och svarade på frågorna. Att intervjua fler pedagoger tror vi skulle kunna leda till en större tillförlitlighet.

Sammanfattning

Syftet med vår uppsats har varit att ta reda på hur några pedagoger arbetar för att skapa en god lärmiljö och en skola för alla. Vi har kommit fram till, utifrån litteraturen och intervjuerna att det inte finns en skola för alla elever, men att alla pedagoger vi har intervjuat försöker att individanpassa undervisningen så gott det går för alla elever.

Genom litteratur och intervjuer har vi fått fram att det finns olika inlärningsmodeller som pedagogerna kan använda sig av när de skapar en individanpassad undervisning. Det är viktigt att inte låsa sig vid en modell, utan låta alla olika inlärningsmodeller finnas i klassrummet.

Det grundläggande och viktigaste i en god lärmiljö är trygghet och samhörighet. Det måste även finnas ett gott självförtroende, självtillit och självkänsla. Dessa tre egenskaper är viktiga för att arbetssättet skall fungera. Finns inte detta, är chansen för inlärnin minimal. Något som också är viktigt i en god lärmiljö är att man utgår ifrån elevernas erfarenheter och intressen när man planerar undervisningen. Det sociala är det viktigaste när man skapar en god lärmiljö. Detta är både pedagogerna i denna undersökningen och författarna överens om.

Elevdelaktighet är viktigt i en god lärmiljö. Detta styrker flera av de intervjuade och flera av författarna. För att eleverna skall lära, är det viktigt med samarbete mellan lärare och elever. Man kommer tillsammans fram till lösningar utifrån elevernas egna resurser och mål. Detta kallas lösningsinriktad pedagogik. Det är också viktigt att läraren håller en dialog med eleverna i klassrummet, då skapas kreativa och agerande elever.

Något som några av de intervjuade tog upp och som vi anser som viktigt är att alla elever är olika och måste få vara det. Det är viktigt att alltid titta på elevernas starka sidor och inte de svaga, och bygga vidare på det.

Vi har använt oss av den kvalitativa metoden i vår undersökning. Vi intervjuade tio pedagoger i fyra olika kommuner. Vi hade i åtanke de forskningsetiska principerna när vi

informerade pedagogerna om deras roll i undersökningen. Vi analyserade intervjuerna och gjorde reflektioner utifrån frågorna vi ställde.

Slutsatsen vi kom fram till är att det inte finns en skola för alla elever, men att skolorna gör så gott de kan för att uppnå målet. Det finns mycket att förändra inom skolverksamheten för att uppnå en skola för alla och en god lärmiljö. Vi tror att det är viktigt att inte vara rädd för att prova nya saker. Att våga släppa in fantasin i klassrummet och att våga låta eleverna vara delaktiga är något som alla pedagoger borde tänka på. Då skapas en lärmiljö som är trygg, öppen och med en dialog mellan pedagog och elev.

Källförteckning

Andersson, B-E. (1999). *Spräng skolan*. Halmstad: Bulls Tryckeriaktiebolag.

Atterström, H. & Person, R. S. (2000). *Brister eller olikheter? Specialpedagogik på alternativa grundvalar*. Lund: Studentlitteratur.

Bjerstedt, Å. (1997). *Rapportens yttre dräkt* Lund: Studentlitteratur.

Bjurwill, C. (2001). *A, B, C och D Vägledning för studenter som skriver akademisk uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.

Carlgren, I. & Marton, F. (2001). *Lärare av imorgon*. Kristianstads Boktryckeri AB.

Dysthe, O. (1996). *Det flerstämmiga klassrummet* Lund: Studentlitteratur.

Hwang, P. & Nilsson, B. (1995). *Utvecklingspsykologi från foster till vuxen*. Natur och kultur, Stockholm.

Jacobsson, A. "Elevs interaktiva lärande vid problemlösning i grupp" *Lärarens yrkesetik 2002 Pedagogiska Magasinet* Nr 4.

Jardenfall, K. "De finns i alla klassrum" *Lärarens yrkesetik 2002 Pedagogiska Magasinet* Nr 4.

Läraryrket, (2001). *Lärarens handbok*. Stockholm: Läraryrket.

Maltén, A. (1995). *Lärarkompetens*. Lund: Studentlitteratur.

Måhlberg, K. & Sjöblom, M. (2002). *Lösningssinriktad pedagogik*. Smedjebacken Fälth och Hässler.

Orlenius, K. (2003). *Värdegrunden - finns den?* Malmö: Princo/Team Offset & Media.

SAOL12. (1998). *Svenska Akademiens Ordlista över svenska språket* (12:e uppl.): Nordstedts ordbok.

SOU 1999:63 *Att lära och leda*.

Sträng, M. H. & Dimenäs, J. (2000). *Det lärande mötet – ett bidrag till reflekterande utvärdering*. Lund: Studentlitteratur.

Strömberg, A. (2000). *Stora synonym ordboken* Offizin Andersen Nexö: Intergraf AB Malmö.

Svenska Uneskorådet, (2001). *Salamanca-deklarationen och handlingsram för undervisning av elever med behov av särskilt stöd*. (skriftserie) Stockholm: Svenska Uneskorådet skriftserie.

Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken* Stockholm:Bokförlaget Prisma.

Utbildningsdepartementet (1998). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklass och fritidshemmet*. Stockholm: Fritzes.

Patel, R. & Davidsson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund:Studentlitteratur.

Vygotskij, L. S. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Uddevalla: Media print.

Wahlström, G. O. (1993). *Gruppen som grogrund en arbetsmetod som utvecklar*. Eskilstuna: Tuna Tryck AB.

Översikt över kategorier av resultat

<p>1. Hur skapar ni en god lärmiljö så den passar alla elever?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olika arbetsschema • Ta hänsyn till olika inlärningsstilar • Individ anpassa arbetspassen • Olika svårighetsgrad • Åtgärdsprogram • Självvärderingar 	<p>2. Vad anser Ni att en skola för alla är?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alla känner sig välkomna och trygga • roligt • trivs • föräldrakontakt • tillhör en grupp • delaktighet och samhörighet • utvecklas • tillgodose allas behov • ta tillvara varje elevs speciella kunskaper 	<p>3. Vad är det grundläggande man börjar jobba med för att skapa en skola för alla och en god lärmiljö?</p> <ul style="list-style-type: none"> • roligt att lära • gemenskap • självförtroende • accepterande klimat • elevmedverkan • värdegrunden • självkänsla och självförtroende • trygghet • massage • får lov att vara olika 	<p>4. Vad utgår Ni ifrån när Ni planerar Er undervisning?</p> <ul style="list-style-type: none"> • vad eleverna skulle vilja jobba med • varje individuell elev • målen • lokala arbetsplanen • elevernas behov och intresse 	<p>5. Vad anser Ni om målen i Lpo 94, är de uppnåbara?</p> <ul style="list-style-type: none"> • fria arbetssätt • nationella prov • individanpassad skola • individuella arbetsplan • revidera Lpo 94 • individuella mål • strävansmål • konflikt med individanpassa • krockar • målskrivningskurser • finns elever som aldrig kan nå målen • för högt ställda • ekonomin 	<p>6. Hur styr Lpo 94 Er planering?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lokala arbetsplan en styr • Egna mål för årskursen • VAD och HUR i planering av lektioner 	<p>7. Hur hade Ni önskat att skolan skulle se ut för att kunna vara en skola för alla med en god lärmiljö?</p> <ul style="list-style-type: none"> • mindre grupper • flera pedagoger • elever stöttar varandra • fler och större rum • datorn som pedagogiskt hjälpmedel • fler specialpedagoger • utökad samarbete
---	--	---	--	---	--	---